

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького
Факультет інформатики, математики та економіки
Кафедра управління та адміністрування

Затверджено на засіданні кафедри
управління та адміністрування

Завідувач кафедри Світлана ОСИПЕНКО
протокол № 1 від 01.09.2025 р.

Назва освітнього компонента (обов'язковий /вибірковий)	Державне та регіональне управління обов'язковий
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Назва спеціальності	D3 Менеджмент
Назва освітньої програми	Менеджмент підприємств і організацій
Рік викладання	2025-2026
Семестр	4 семестр
Викладач	Осипенко Світлана Олександрівна, кандидат економічних наук, доцент
Профайл викладача	https://fim.mdpu.org.ua/osypenko-svitlana-oleksandrivna/
Контактна інформація та комунікація (зворотний зв'язок)	+380989663482 Osypenko_Svitlana@mspu.edu.ua Онлайн-консультації: через систему центру освітніх дистанційних технологій, Viber, Telegram, e-mail
Сторінка освітнього компоненту на сайті центру дистанційних освітніх технологій МДПУ імені Богдана Хмельницького	https://dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=7010

Анотація до освітнього компонента

Освітня компонента «Державне та регіональне управління» передбачає формування у студентів сучасного мислення та спеціальних знань у галузі управління на національному та регіональному рівнях; набуття умінь та формування компетентностей, необхідних для виконання функцій менеджменту органу державної влади і місцевого самоврядування в рамках субординаційних, реординаційних і координаційних зв'язків. Освітня компонента орієнтує на вироблення умінь та навичок здійснення оцінки комплексу проблем державного та регіонального управління, виконання системи функцій менеджменту державного органу, спроможність застосовувати методи державного регулювання, спеціальний інструментарій державного управління в різних сферах суспільного розвитку.

Навчальний матеріал освітнього компонента «Державне та регіональне управління» викладається у 11 темах, які розкривають сутність основних складових курсу.

Мета та завдання освітнього компонента

Мета курсу полягає у: формування у здобувачів вищої освіти сучасного мислення та спеціальних знань у галузі управління на національному та регіональному рівнях; набуття умінь та формування компетентностей, необхідних для виконання функцій та реалізації повноважень керівника (фахівця) органу державної влади і місцевого самоврядування.

Завдання курсу: узагальнення теоретичних засад державного та регіонального управління, розуміння основних тенденцій та напрямів їх еволюції; визначення суті, законів, принципів і механізмів державного та регіонального управління в розвитку суспільства; опанування основами методології, технологіями та процедурами державного та регіонального управління соціально-економічними процесами в суспільстві; набуття навичок розроблення та впровадження заходів із забезпечення результативної та ефективної діяльності суб'єктів державного та регіонального управління.

Перелік компетентностей, які набуваються під час опанування освітнього компонента

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Спеціальні (фахові, предметні компетентності) (СК)

СК1. Здатність визначати та описувати характеристики організації.

СК2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

СК6. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

СК10. Здатність оцінювати виконувані роботи, забезпечувати їх якість та мотивувати персонал організації.

СК12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

Компетентності, направлені на досягнення глобальних цілей сталого розвитку, які формуються в освітньому компоненті
Якісна освіта, гідна праця та економічне зростання, партнерство заради сталого розвитку.

Програмні результати навчання

Р1. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Р3. Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.

Р4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.

Р6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

Р15. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності.

Soft Skills, які формуються в освітньому компоненті

1. вирішення проблем
2. управління часом
3. винахідливість
4. відкритість до критики
5. комунікативні навички

Обсяг освітнього компонента

Вид заняття	Лекція	Семінарське заняття	Самостійна робота	Практика	Загальна кількість годин
Кількість годин <i>Денна форма</i>	40	40	100	-	180/6 кр.
Кількість годин <i>Заочна форма</i>	10	8	162	-	180/6 кр.

Підсумковий контроль – екзамен

Політика освітнього компонента

Під час занять заохочується активна участь здобувачів у виконанні практико-орієнтованих завдань, що забезпечує створення умов для формування практичних умінь і навичок у сфері фінансового менеджменту. Освітній процес вибудовується на засадах студентоцентрованого підходу. Оцінювання результатів навчання здійснюється з урахуванням пізнавальної активності, креативності та рівня глибини опанування матеріалу.

У процесі засвоєння курсу обов'язковим є дотримання принципів академічної доброчесності. Роботи повинні відображати оригінальні дослідження, розрахунки або авторські висновки здобувачів. Недотримання вимог академічної доброчесності може проявлятися у відсутності належних посилань на використані джерела, фабрикуванні чи підробці матеріалів, списуванні (зокрема із застосуванням мобільних пристроїв), а також у втручанні в результати роботи інших студентів. Виявлення таких порушень є підставою для незарахування роботи викладачем. У випадках виявлення плагіату здобувач зобов'язаний повторно виконати відповідне завдання.

Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності: при використанні інтернет-ресурсів та інших джерел інформації здобувач повинен вказати джерело, використане під час виконання завдання

Здобувачі вищої освіти можуть брати участь у проєкті сприяння академічній доброчесності в Україні (SAIUP) <https://nuwm.edu.ua/sp/akademichnadobrochesnistj>

Здобувачі мають право на визнання результатів навчання, отриманих в неформальній освіті.

Освітній процес під час військового стану здійснюється у синхронно-асинхронному форматі з обов'язковим дотриманням безпечного режиму під час повітряних тривог.

Структура освітнього компонента

ПЕРЕЛІК ТЕМ (МОДУЛІВ)	КІЛЬКІСТЬ ГОДИН ДЕННА ФОРМА				КІЛЬКІСТЬ ГОДИН ЗОЧНА ФОРМА				РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА
	Л	ПР	СР	ВСЬОГО	Л	ПР	СР	ВСЬОГО	
БЛОК 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОГО ТА РЕГІОНАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ									
Тема 1. Основи теорії державного управління	2	2	8	12	-	-	13	13	1; 2; 3; 7; 12; 18; 19; 20
Тема 2. Історичні форми державного та регіонального управління	4	4	8	16	-	-	13	13	1; 2; 3; 6; 9; 10; 11; 16; 19; 20
Тема 3. Закони, принципи та цілі державного та регіонального управління	4	4	8	16	2	2	15	19	1; 4; 5; 6; 7; 8; 10; 11; 18
Тема 4. Держава як суб'єкт управління суспільним розвитком	4	4	8	16	-	-	13	13	1; 2; 3; 6; 7; 8; 9; 11; 13; 15; 18; 19
Тема 5. Структура державного апарату та поділ влади в системі державного та регіонального управління	4	4	10	18	2	2	13	17	1; 3; 4; 5; 6; 10; 17; 18; 19; 20
Тема 6. Система органів державного та регіонального управління	4	4	8	16	2	-	15	17	2; 3; 4; 8; 9; 10; 11; 14; 16; 18; 19; 20

БЛОК 2. СТРУКТУРА РЕГІОНАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ										
Тема 7. Державне управління на регіональному рівні	2	2	8	12	-	2	13	15	1-5; 8; 9; 10; 11; 12; 13; 15	
Тема 8. Місцеве самоврядування та муніципальна публічна влада	4	4	10	18	2	-	13	15	1-5; 8; 9; 10; 11; 12; 13; 15;	
Тема 9. Прийняття рішень в системі державного та регіонального управління	4	4	8	16	-	-	15	15	1-5; 8; 9; 10; 11; 12; 13; 15; 18	
Тема 10. Модернізація системи державного управління в Україні	4	4	8	16	-	2	13	2215	3; 4; 6; 7; 8; 9; 10; 19; 20	
Тема 11. Реформа децентралізації в Україні	2	2	8	12	2	-	13	15	1; 2; 8; 9; 10; 11; 12; 14; 16; 17; 18; 19	
Тема 12. Регіональна політика України в контексті євроінтеграції	2	2	8	12	-	-	13	13	4; 5; 6; 7; 10; 11; 12; 13; 15; 16; 17; 18; 19	
	40	40	100	180	10	8	162	180		

Програма освітнього компонента

БЛОК 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОГО ТА РЕГІОНАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ

ТЕМА 1. Основи теорії державного управління

Зміст поняття «Державне та регіональне управління» в контексті шкіл наукового управління. Державне управління в системі суспільних наук. Закономірності, принципи, правила функціонування системи державного управління. Методи державного та регіонального управління. Етапи стадій управлінської діяльності. Політичний аспект державного управління.

ТЕМА 2. Історичні форми державного та регіонального управління

Класичні форми державного устрою. Загальні положення розвитку парадигм і моделей державного управління. Джерела походження та напрями формування науки про регіональне управління. Дослідження управління регіональним розвитком у XIX - початку XX ст. Формування основ теоретичного аналізу державного управління регіональним розвитком. Сучасна концепція державного управління регіональним розвитком. Зміст та ретроспектива розвитку унітарної держави та автономії.

ТЕМА 3. Закони, принципи та цілі державного та регіонального управління

Закони та закономірності державного та регіонального управління. Принципи державного та регіонального управління. Цілі суспільства і держави. Формування механізму «дерева цілей» державного та регіонального управління. Стратегічні тенденції розвитку державного та регіонального управління в Україні.

ТЕМА 4. Держава як суб'єкт управління суспільним розвитком

Держава як універсальна організація суспільства. Сутність феномену державної влади. Форма держави як її змістовна ознака. Функції держави та механізм державного управління

ТЕМА 5. Структура державного апарату та поділ влади в системі державного та регіонального управління

Структура державного механізму (державного апарату). Концепція поділу державної влади. Законодавча гілка державної влади в Україні. Виконавча гілка державної влади в Україні. Судова гілка державної влади в Україні. Роль президента в системі державного управління

ТЕМА 6. Система органів державного та регіонального управління

Система органів публічної влади в Україні. Механізм взаємодії публічної влади і державного та регіонального управління. Держава як суб'єкт політичної влади.

БЛОК 2. СТРУКТУРА РЕГІОНАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ

ТЕМА 7. Державне управління на регіональному рівні

Сутність регіонального управління. Інституціональне середовище управління регіональним розвитком. Регіональні органи державного управління. Відносини місцевих державних адміністрацій з іншими органами влади. Досвід розвитку регіонального управління в ЄС.

ТЕМА 8. Місцеве самоврядування та муніципальна публічна влада

Теоретичні засади та сутність місцевого самоврядування. Організація і функціонування місцевого самоврядування. Реалізація повноважень органів місцевого самоврядування. Органи самоорганізації населення та асоціації органів місцевого самоврядування. Формами безпосереднього волевиявлення територіальних громад. Основні позиції реформування місцевого самоврядування в Україні

ТЕМА 9. Прийняття рішень в системі державного та регіонального управління

Політичний вибір як методологічна основа прийняття державного рішення. Процес прийняття управлінських рішень. Фактори, які впливають на процес прийняття рішень в системі державного та регіонального управління. Реалізація виконання публічних рішень в системі державного та регіонального управління.

ТЕМА 10. Реформа децентралізації в Україні

Сутність та основні принципи політики децентралізації влади в країні. Генеза концепції децентралізації влади в теорії державного управління. Етапи реалізації реформи децентралізації влади у вітчизняній практиці державного управління. Типи децентралізації влади в системі державного управління. Сучасний етап реалізації реформи децентралізації влади в Україні

ТЕМА 11. Модернізація системи державного управління в Україні

Концепція нового державного менеджменту. Маркетизація системи державного управління. Реалізація маркетизації державного управління у зарубіжних практиках. Концепція нової веберівської держави.

ТЕМА 12. Регіональна політика України в контексті євроінтеграції

Європейська модель регіонального розвитку та її ключові принципи. Політика згуртування Європейського Союзу: зміст та інструменти реалізації. Вплив процесів європейської інтеграції на регіональний розвиток України. Стратегічне планування регіонального розвитку в умовах євроінтеграції. Конкурентоспроможність регіонів України в умовах інтеграції до європейського простору.

Завдання для самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1	Спираючись на норми діючого законодавства проаналізувати розвиток та становлення сучасної системи державного та регіонального управління в Україні
2	Визначити рівень ефективності та результативності системи державного управління в Україні
3	Підготувати проєкти/відео-презентації з актуальних проблем державного та регіонального управління (5 балів за 1 проєкт/відеопрезентацію).
4	За обраною темою згідно до питань, винесених на самостійне опрацювання, розробити схеми або таблиці, що розкривають їх сутність

Схема курсу (теми для самостійного опрацювання)

Тема для самостійного опрацювання	Зміст теми
Основи теорії державного управління	Еволюція наукових підходів до розуміння державного управління. Внесок класичних шкіл менеджменту у формування теорії державного управління. Співвідношення понять «державне управління», «публічне управління» та «публічне адміністрування». Державне управління як вид соціального управління. Місце державного управління в системі суспільних наук. Сучасні концепції державного управління в умовах цифровізації. Принципи державного управління та їх реалізація в Україні. Законність, відкритість і прозорість як базові принципи державного управління.
Історичні форми державного та регіонального управління	Історичний досвід державного управління в Україні. Конституційна модель розподілу влади в Україні. Зміст політичного обґрунтування поділу влади в Україні. Структура та порядок функціонування законодавчих та виконавчих органів державної влади в Україні.
Закони, принципи та цілі державного та регіонального управління	Сутність та роль законів державного управління у розвитку суспільства. Основні закономірності функціонування системи державного та регіонального управління. Взаємозв'язок законів управління та соціально-економічного розвитку держави. Класифікація принципів державного та регіонального управління. Принципи законності як основа функціонування системи державного управління. Принципи

	відкритості, прозорості та підзвітності в діяльності органів влади. Соціальна спрямованість державного управління в умовах сучасних трансформацій. Цілі державного управління та їх вплив на розвиток суспільства.
Держава як суб'єкт управління суспільним розвитком	Держава як основний інститут політичної системи суспільства. Ознаки та характеристики сучасної держави. Теорії походження держави: порівняльний аналіз. Держава як суб'єкт управління соціально-економічними процесами. Джерела та механізми реалізації державної влади. Принцип поділу влади та його значення для функціонування держави. Форми державного правління: монархія та республіка. Форми державного устрою та їх особливості. Політичний режим як складова форми держави.
Структура державного апарату та поділ влади в системі державного та регіонального управління	Основні елементи структури державного механізму. Принцип поділу влади: історичні передумови формування. Теорія поділу влади Ш.-Л. Монтеск'є та її сучасне значення. Взаємодія гілок влади у системі державного управління.
Система органів державного та регіонального управління	Законодавча влада як складова державного механізму. Повноваження та функції Верховної Ради України. Організація діяльності комітетів Верховної Ради України. Законодавчий процес в Україні: основні етапи. Виконавча влада в системі державного управління. Кабінет Міністрів України: структура та повноваження. Центральні органи виконавчої влади та їх роль у реалізації державної політики. Місцеві державні адміністрації та особливості їх діяльності. Судова влада як гарантія законності та правопорядку. Судова система України та її структура. Конституційний Суд України та його роль у системі державної влади. Реформування судової системи України в сучасних умовах. Президент України в системі державного управління. Повноваження Президента України у сфері державного управління. Взаємодія Президента України з іншими органами державної влади. Органи місцевого самоврядування та їх місце в системі публічної влади. Проблеми ефективності функціонування державного апарату України. Цифровізація державного управління та її вплив на діяльність органів влади
Державне управління на регіональному рівні	Регіональне управління як складова системи державного управління. Теоретичні підходи до управління регіональним розвитком. Особливості сучасної регіональної політики України. Інституціональне середовище регіонального управління. Роль держави у забезпеченні збалансованого регіонального розвитку. Проблеми та виклики регіонального розвитку України в сучасних умовах. Регіональне управління в умовах

	воєнного стану та післявоєнного відновлення. Екологічна складова регіонального розвитку. Роль людського капіталу у розвитку регіонів. Управління інфраструктурним розвитком регіону. Оцінювання ефективності регіонального управління. Перспективи вдосконалення системи регіонального управління в Україні.
Місцеве самоврядування та муніципальна публічна влада	Теоретичні концепції розвитку місцевого самоврядування. Конституційні засади місцевого самоврядування в Україні. Основні принципи організації місцевого самоврядування. Територіальна громада як первинний суб'єкт місцевого самоврядування. Система органів місцевого самоврядування в Україні. Повноваження сільських, селищних та міських рад. Виконавчі органи місцевих рад та їх функції. Повноваження сільського, селищного та міського голови. Організація роботи органів місцевого самоврядування. Муніципальна публічна влада: сутність та особливості функціонування. Взаємодія органів місцевого самоврядування з органами державної влади. Делеговані та власні повноваження органів місцевого самоврядування. Фінансова основа місцевого самоврядування. Місцеві бюджети та їх роль у розвитку територіальних громад.
Прийняття рішень в системі державного та регіонального управління	Політичний вибір як складова механізму державного управління. Теоретичні підходи до прийняття управлінських рішень. Особливості прийняття рішень у сфері публічного управління. Аналіз проблеми як початковий етап прийняття рішення. Методи підготовки та обґрунтування управлінських рішень. Інформаційно-аналітичне забезпечення державного управління. Фактори зовнішнього та внутрішнього середовища, що впливають на прийняття рішень. Соціально-економічні чинники прийняття публічних рішень. Роль людського фактора у процесі прийняття рішень. Ризики та невизначеність у державному та регіональному управлінні. Прийняття рішень в умовах кризових ситуацій. Особливості прийняття рішень в умовах воєнного стану. Контроль виконання управлінських рішень. Оцінювання ефективності управлінських рішень. Колегіальні та індивідуальні форми прийняття рішень. Цифрові технології у процесі прийняття управлінських рішень. Електронне урядування та цифровізація процесів управління. Громадська участь у процесах прийняття управлінських рішень. Прозорість і відкритість у прийнятті публічних рішень.
Реформа децентралізації в Україні	Теоретичні підходи до розуміння децентралізації влади. Історичні передумови виникнення концепції децентралізації. Основні принципи децентралізації державного управління. Централізація та децентралізація: порівняльна характеристика.

	Нормативно-правове забезпечення процесу децентралізації в Україні. Територіальні громади як результат реформи децентралізації. Повноваження органів місцевого самоврядування в умовах децентралізації. Взаємодія органів державної влади та місцевого самоврядування. Фінансова спроможність територіальних громад. Управління місцевими бюджетами в умовах децентралізації. Децентралізація та регіональний розвиток України. Вплив децентралізації на якість публічних послуг. Проблеми та виклики реалізації реформи децентралізації в Україні. Децентралізація в умовах воєнного стану.
Модернізація системи державного управління в Україні	Основні підходи до реформування публічного управління в сучасних умовах. Концепція нового державного менеджменту: ключові принципи та особливості. Вплив бізнес-моделей на трансформацію державного управління. Інструменти маркетингу у сфері публічного управління. Орієнтація на споживача як принцип сучасного державного управління. Конкурентність у сфері надання публічних послуг. Зарубіжний досвід впровадження підходів нового державного менеджменту. Реформи публічного сектору в країнах ЄС та ОЕСР. Концепція нової веберівської держави: сутність та еволюція. Порівняння класичної бюрократичної моделі та нової веберівської держави. Баланс між ефективністю та законністю в сучасному державному управлінні.
Регіональна політика України в контексті євроінтеграції	Європейська модель регіонального розвитку: ключові характеристики та принципи. Принципи політики згуртування Європейського Союзу (Cohesion Policy). Інструменти реалізації політики згуртування ЄС та їх застосування. Європейські структурні та інвестиційні фонди: призначення та механізми роботи. Вплив європейської інтеграції на трансформацію регіональної політики України. Розвиток людського капіталу як чинник регіональної конкурентоспроможності. Виклики регіонального розвитку України в умовах воєнного стану. Відновлення та реконструкція регіонів України в контексті євроінтеграції. Роль міжнародної технічної допомоги у регіональному розвитку України. Оцінювання ефективності регіональної політики України. Перспективи розвитку регіональної політики України в європейському просторі.

Методи навчання та форми контролю у відповідності до програмних результатів навчання

Програмні результати навчання	Методи навчання	Форми і засоби оцінювання
ПРН1. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	Опрацювання наукових досліджень, створення ситуацій пізнавальної новизни, проблемний виклад, частково-пошуковий метод.	Поточний контроль: тестовий контроль, практичний контроль, практико-орієнтовані завдання, захист презентації, самоконтроль Підсумковий контроль: письмовий екзамен.
ПРН3. Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.	Пояснення, методи інтерактивного навчання, створення ситуації зацікавленості, демонстраційні методи, виконання індивідуальних завдань, проблемний виклад	Поточний контроль: оцінювання розв'язання ситуаційних вправ пов'язаних з формуванням доходів бюджетів всіх рівнів, захист презентацій, підбір і проведення інтерактивних вправ. Підсумковий контроль: письмовий екзамен.
ПРН4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.	Опрацювання наукових досліджень, аналітичний метод, синтетичний метод, створення ситуацій пізнавальної новизни, проблемний виклад, частково-пошуковий метод, виконання індивідуальних практичних завдань, самостійна робота студентів	Поточний контроль: тестовий контроль, практичний контроль, практико-орієнтовані завдання, підготовка тез доповідей, захист презентації, самоконтроль Підсумковий контроль: письмовий екзамен.
ПРН6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.	Усне опитування з певної проблеми, тестовий контроль, практичний контроль (розрахунок показників, практикоорієнтовані завдання), захист презентацій, самоконтроль	Поточний контроль: оцінювання розв'язання ситуаційних вправ фінансового характеру, захист презентацій, підбір і проведення інтерактивних вправ. Підсумковий контроль: письмовий екзамен.
ПРН15. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності.	Пояснення, методи інтерактивного навчання, метод вправ, створення ситуації зацікавленості, демонстраційні методи, виконання індивідуальних завдань, проблемний виклад	Поточний контроль: оцінювання розв'язання ситуаційних вправ фінансового характеру, захист презентацій, підбір і проведення інтерактивних вправ. Підсумковий контроль: письмовий екзамен.

Критерії оцінювання відповідно до форм і видів контролю

Оцінювання результатів навчання здійснюється відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в МДПУ імені Богдана Хмельницького» <https://mdpu.org.ua/universitet/informatsiya-shho-pidlyagaye-oprilyudnennyyu/dokumenti-vishhogo-navchalnogo-zaklad/polozhennya-z-organizatsiyi-osvitnogo-p/> та «Положення про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у МДПУ імені Богдана Хмельницького» <https://mdpu.org.ua/universitet/informatsiya-shho-pidlyagaye-oprilyudnennyyu/dokumenti-vishhogo-navchalnogo-zaklad/polozhennya-z-organizatsiyi-osvitnogo-p/>.

Бально-накопичувальна система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з кожного освітнього компонента містить поточний, підсумковий контроль знань та оцінювання самостійної роботи. Робота здобувачів на навчальних заняттях оцінюється за видами навчальної діяльності. Максимальна сумарна кількість балів при оцінюванні роботи здобувачів на навчальних заняттях складає 30 балів. Самостійна робота є видом навчальної діяльності здобувача, яка підлягає оцінюванню. Викладач визначає види самостійної роботи здобувачам. Максимальна сумарна кількість балів при оцінюванні самостійної роботи здобувачів складає 30 балів.

Підсумковий контроль знань – вид контролю, який проводиться наприкінці навчального семестру у формі заліку/диференційного заліку.

Загальний бал (ЗБ ОК) з освітнього компонента складається з суми балів, отриманих за навчальну, самостійну роботу та підсумковий контроль знань (залік (З)/екзамен (Е)).

Бально-накопичувальна система здобувача з освітнього компонента			
Види навчальної діяльності здобувача, які підлягають оцінюванню		Частина 1. Теоретико-методологічні засади державного та регіонального управління	Частина 2. Структура регіонального управління в Україні
	Робота на навчальних заняттях (максимальний сумарний бал – 30):		
	Практико-орієнтовані завдання	10	10
	Тестування	5	5
	Самостійна робота студента (максимальний сумарний бал – 30):		
	Спираючись на норми діючого законодавства проаналізувати розвиток та становлення сучасної системи державного та регіонального управління в Україні	10	
	Визначити рівень ефективності та результативності системи державного управління в Україні	10	

Підготувати проекти/відео-презентації з актуальних проблем наукової діяльності	5
Розробити схеми або таблиці за темою	5
Підсумковий контроль: екзамен (максимальний бал – 40)	40
Загальний бал (максимальний бал – 100)	100

Робота здобувачів вищої освіти на навчальних заняттях з освітнього компонента оцінюється за видами навчальної діяльності. Максимальна сумарна кількість балів при оцінюванні роботи здобувачів на навчальних заняттях складає 30 балів. Оцінювання видів навчальної діяльності здійснюється за шкалою «0», «1», «2», «3», «4», «5».

Критерії оцінювання діяльності здобувачів вищої освіти за окремими видами навчальних робіт, наведені у таблиці нижче.

Оцінювання окремих видів робіт

Методи контролю результатів навчання	Максимальна кількість балів та вимоги до їх накопичення
Проекти/відео-презентації з актуальних проблем бюджетного менеджменту, розробка схем і таблиць	5 балів: – 5 балів – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено широкий аналіз проблеми, – 4 бали – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено широкий аналіз проблеми, але є деякі недоліки у тексті, – 3 бали – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено достатній аналіз проблеми, але є деякі недоліки у тексті, – 1-2 бали – зміст не відповідає темі, є багато недоліків, невідповідність вимогам щодо оформлення, плагіат. 0 балів – відповідь відсутня
Практико-орієнтовані завдання (розрахунок показників, ситуаційні завдання, ідентифікація і вирішення проблем тощо) Самостійна робота практичного спрямування (розробка проектів, їх оцінка тощо)	10 балів: – 9-10 балів – завдання виконане самостійно, добирає самостійно інформаційні джерела, що відповідають завданню, розраховує показники для обґрунтування управлінських рішень. Здобувач демонструє навички ефективної взаємодії, аргументує, переконує, приймає рішення, логічно формулює думку, відстоює власну позицію у процесі вирішення фахових завдань. – 7-8 балів – завдання виконані повністю, без допомоги викладача, але неповно. В ході виконання завдань допускалися помилки, використані не всі необхідні методи аналізу та узагальнення матеріалу. Здобувач демонструє навички взаємодії, аналізує, аргументує, логічно формулює, демонструє приклади, роблячи вибір, намагається, але не завжди вміє відстояти власну позицію у процесі вирішення фахових завдань. – 5-6 Завдання виконане після консультації з викладачем і неповністю. В ході виконання завдання

	застосовує запропонований викладачем спосіб отримання інформації з декількох джерел. Має фрагментарні навички роботи з підручником, науковими джерелами. Може аналізувати навчальний матеріал, порівнювати його, але непослідовний у своїх висновках. Здобувач демонструє навички взаємодії, обговорює, формулює, демонструє думку, роблячи вибір, не завжди вміє переконати, відстояти власну. – 3-4 бали – завдання виконані неповно та на низькому рівні. У ході виконання завдань допускалися помилки, використані не всі необхідні методи аналізу та узагальнення матеріалу. Здобувач віддає перевагу позиції інших у процесі вирішення фахових завдань. - 1-2 бали – завдання виконані неповно з помилками. Здобувач розглядає, розпізнає, описує в загальних рисах, але не визначає зв'язки між закономірностями, особливостями розвитку і функціонуванням психічних явищ в контексті професійних завдань. – 0 балів – відповідь відсутня

Згідно Положення про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачами вищої освіти у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького самостійна робота є видом навчальної діяльності здобувача, яка підлягає оцінюванню. Викладачем за освітнім компонентом визначено 3 види самостійної роботи (згідно орієнтовного переліку видів діяльності здобувача, які дозволяють продемонструвати досягнення результатів навчання, наведених в Положенні). Максимальна сумарна кількість балів при оцінюванні самостійної роботи здобувачів складає 30 балів.

Підсумковим контролем на освітньому компоненті *Державне та регіональне управління* є екзамен, на його складання надається 40 балів. Екзаменаційний білет включає 1 теоретичне питання (10 балів), практичне завдання (10 балів) та 20 тестових завдань (по 1 балу за відповідь) з усіх тем, які входять до програми освітнього компоненту. Критерії оцінювання підсумкового контролю подано нижче:

Характеристика критеріїв оцінювання знань	Якісна шкала	Оцінювання теоретичного питання, практичного завдання	За 40 бальною шкалою
Високий рівень Характеризується глибокими, міцними, узагальненими, системними знаннями – з предмета, уміннями застосувати знання, творча, навчальна діяльність має дослідницький характер, позначена уміннями самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особистісну позицію.	відмінно	9-10	36-40
Високий рівень Характеризується глибокими і міцними знаннями – з предмета, уміннями застосувати знання, творча, навчальна діяльність має частково дослідницький характер, позначена уміннями	добре	8	33-35

самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особистісну позицію.			
Достатній рівень Характеризується знаннями суттєвих ознак, понять, явищ, закономірностей, зв'язків між ними. Студент самостійно засвоює знання у стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, синтезом, узагальненням, порівнянням, абстрагуванням), уміє робити висновки, виправляти допущені помилки.	добре	6-7	30-32
Середній рівень Знання неповні, поверхневі. Студент відновлює основний навчальний матеріал, але недостатньо осмислено, не вміє самостійно аналізувати, робити висновки. Здатний вирішувати завдання за зразком. Володіє елементарними вміннями навчальної діяльності.	задовільно	5	27-29
Початковий рівень Відповідь студента при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, обумовлюється початковим уявленням про предмет вивчення.	задовільно	3-4	24-26
Незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння застосувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач.	Не зараховано (з можливістю повторного складання)	2-3	21-23
Незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння орієнтуватись при виконанні практичних задач, незнання основних фундаментальних положень	Не зараховано (з обов'язковим повторним вивченням освітнього компонента)	0-1	1-20

Оцінювання результатів навчання в Університеті здійснюється відповідно до 100-бальної шкали:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи, практики, диференційованого заліку	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C	добре	
64-73	D	задовільно	
60-63	E	задовільно	

35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ПОРЯДОК ВИЗНАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ, ОТРИМАНИХ В НЕФОРМАЛЬНІЙ ОСВІТІ

Здобувачі вищої освіти мають право на визнання результатів навчання, отриманих в неформальній освіті. Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, регулюється Положенням про порядок визнання результатів навчання у процесі неформальної освіти в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького <http://surl.li/lgwzd>

Викладач надає здобувачам актуальну інформацію про підвищення рівня професійної підготовки та можливе перезарахування результатів, отриманих у неформальній освіті. Такі рекомендації надаються здобувачам на сторінках освітніх компонентів на ЦОДТ, а також в telegram-групах.

Перелік рекомендованої літератури (основної і додаткової), електронних ресурсів, нормативних документів, публікацій з освітнього компонента викладачів освітньої програми, з якими можна ознайомитися в репозиторії <http://eprints.mdpu.org.ua> та у вільному доступі у мережі Інтернет

Основна

1. Державне та регіональне управління : навч. посіб. / А. Ф. Мельник, А. Ю. Васіна та ін. ; за ред. А. Ф. Мельник. Тернопіль, 2014. 452 с.
2. Державне та регіональне управління : навчальний посібник для студентів спеціальності 073 «Менеджмент» / С. І. Архієреєв, Н. Н. Губанова, О. В. Кузьменко, А. С. Митрофанова ; за ред. проф. С. І. Архієреєва. Харків : Видавництво Іванченка І.С., 2018. 128 с.
3. Державне та регіональне управління: [підручник] / Є.Г. Карташов, В.В.Євдокимов, І.О.Драган, О.І.Дацій та ін.; за заг.ред. Є.Г. Карташова. – Київ, 2019. – 223 с.
4. Державне управління : підручник : у 2 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентіві України ; ред. кол. : Ю. В. Ковбасюк (голова), К. О. Ващенко (заст. голови), Ю. П. Сурмін (заст. голови) [та ін.]. Київ; Дніпропетровськ : НАДУ, 2012. Т. 1. 564 с.
5. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні : підручник / І. І. Бодрова та ін. ; за ред. С. Г. Серьогіної ; 4-те вид., переробл. та допов. Харків : Право, 2017. 392 с.
6. Круш П.В., Кожемяченко О.О. Регіональне управління: навч. Посібник. Київ : ЦУЛ, 2016. 248 с.
7. Оніщик А.В. Державне та регіональне управління : навчально-методичний посібник у структурно-логічних схемах, Харків : Право, 2022 . – 166 с.

Допоміжна

8. Драгомирецька Н.М. Комунікативна діяльність в державному управлінні : навч. посіб. / Н.М. Драгомирецька, К.С. Кандагура, А.В. Букач ; Нац. акад. держ. упр. при Президентіві України, Одес. регіон. ін-т держ. упр. Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2017. 179 с.

9. Петков В.П. Менеджмент у державному управлінні: навч. посіб. за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., О.В. Негодченка; Дніпропетр. гуманітар. ун-т. - Дніпро : Гельветика, 2017. 403 с.
10. Загуменник В.І. Державне управління та виконавча влада в Україні : навч. посіб. / В.І. Загуменник, В.В. Проценко ; Київ, 2015. 295 с.
8. Чечель О.М. Державне управління в економічній сфері: навч. посіб. / Вінниця : Нілан, 2015. 371 с.
11. Регіональна економіка: теорія та практика управління: навч. посіб. / К.М. Бліщук та ін.; Львів. регіон. ін-т держ. упр. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2019. 124 с.
12. Кіщак І.Т. Державне та регіональне управління : навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни / І.Т. Кіщак, В.В. Лагодієнко, Ю.І. Кіщак; Миколаїв. нац. ун-т ім. В.О. Сухомлинського, Миколаїв : Іліон, 2014. 287 с.
13. Чернов С.І., Новікова М.М., Гайдученко С.О. Текст лекцій з дисципліни «Державне та регіональне управління» (для студентів 2 курсу напряму підготовки 6.030601 «Менеджмент» денної форми навчання). Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ, 2014. 140 с
13. Ann O'M. Bowman, Richard C. Kearney. State and Local Government (10th Edition). 2016. 560 p.
14. Kevin B. Smith, Alan Greenblat. Governing States and Localities (7th Edition). 2019. 584 p.

Електронні ресурси:

15. Офіційний сайт Верховної Ради України – www.rada.gov.ua.
16. Офіційний сайт Державного комітету статистики України – www.stat.gov.ua.
17. Офіційне інтернет-представництво Президента України URL:<http://www.president.gov.ua/>
18. Кабінет Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua/>.
19. Інші органи виконавчої влади. URL: <https://www.kmu.gov.ua/catalog>.

Повний список основної і додаткової літератури можна отримати у викладача або на сторінці дистанційної освіти <https://v.gd/Wxvnywy>

Публікації з освітнього компонента викладачів освітньої програми, з якими можна ознайомитися в репозиторії <http://eprints.mdpu.org.ua> та у вільному доступі у мережі Інтернет:

1. Осипенко С.О., Захарова Н.Ю. Проблеми формування управлінської спроможності територіальних громад з використанням інструментів проєктного менеджменту. Бізнес Інформ. 2025. №6. С. 373–380. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-6-373-380>
2. Осипенко С.О. Перспективи реалізації реформи децентралізації влади в умовах війни. Управління соціально-економічним розвитком регіонів і держави : збірник матеріалів XVII Міжнародної науково-практичної конференції / за ред. А. В. Череп. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2023. 276 с.
3. Осипенко С.О. Управління системою фінансового забезпечення місцевих органів самоврядування в умовах воєнного стану. Економічні горизонти. 2023. №2 (24). С. 50-59.
4. Осипенко С.О. Місцеві бюджети в умовах воєнного стану: проблеми та шляхи їх вирішення. Інтеграція освіти, науки і бізнесу : монографія. Том 11 / за ред. А. В. Череп. Запоріжжя : Видавничий дім «Гельветика», 2022.
5. Осипенко С.О., Ярема Л.В., Щебликіна І.О. Особливості управління фінансовими ресурсами місцевих органів самоврядування в умовах воєнного стану. Економіка та суспільство. 2022. No 45. URL:<https://economyandsoecono.in.ua/index.php/jjourna/article/view/1919>

